

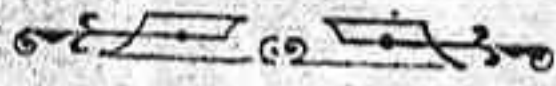
BARCELONA 26 DECEMBRE 1890

Rosita de la Plata

CRÓNICA

DEMÀ hi serém.
Parlo de Nadal; ab aixó con tan plausible motivo... are 'ls anava á fer la *décima* pero trovo que no cal. No m' agrada abusar de ningú.

Con que, passarlo ab salut y alegria.

Be, escoltin, si 'l gall no se 'm indisposa y 'ns veyém la setmana que ve, en tal día com avuy, ja m' explicarán alguna cosa; jo també á vostés, pero podria ser

que d' un enfit me 'n anés al altre barri, y prefereixo explicarlshi are alguna coseta per no perdre la costum.

* * *

¿Qué va debó?

'S farà ó no 's portará á cap.? ¿Saben que vull dir? Alló de la ronda secreta formada per un cós apart de municipals nocturns, com las ólivas.

Ja es xocant tot lo que inventa aquesta gent conservadora. De primer concebeixen la gran *idea* del sigle y ¡pataf! guanyan las eleccions; de segon, vull dir després, á un ilustrissim y distingidissim senyor tinent d' arcalde se li fica á la guardiola dels pensaments lo que tots los sapientissims tinents, deuen distingirse dels restants concejals, dels simples regidors de missa y olla (ja 'ns ho donarán de missas) y proposa que en las grans solemnitats ostentin uns *fajins* vermells, en lloch de la tradicional venera.

Jo ja sé perque ho va fer aixó. Lo tinent á qui aludím es altament aristocrátich y prefereix que un día en una professó lo confonguin ab lo Gobernador Civil que no pas que 'l prenguin per un regidor de Sarriá, ex-sóci de la *Granada* de Gracia.

La tercera pensada es la que dihem més amunt; aixó de aquest cós de policia secreta.

Hombres senyors interessats en l' institució del *cuerpo negro*, ¿que no podrian parlarnos ab tota franquesa? Si es que alguns peixos petits dels seus no trovan colocació y 's vol protegirlos, enhorabona, pero per amor de Deu, tractintlos ab més decéncia perque aixó que per emplearse los tingan d' ocupar en un ofici tant repulsiu, la vritat no fá... *conservar* las simpatias del públich.

¿Volen empleos? amentin las brigadas, vesteixin de clown al brigadier, entremesclat de castellá y catalá senyor Massi-Eras, fássintlo ensenyar á la plaza de Catalunya, al costat del surtidor célebre y velshi aquí lo modo de tenir ocupat un número d' homens sense necessitat de tenirlos que montar en una segona partida de la porra. ¿Qué no ho saben?

Nunca segundas partes fueron buenas.

DOCTOR GERONI.

Lo poder de tos ulls

No 'm miris, aparta 't, vés,
Fuig, que tos ulls me fan mal:
Te dich molt y molt formal
Que no vull que 'm miris mes.
Te confesso sense embulls
Que quan ab los meus se troban,
Sento que lo cor me roban
Las dos ninas de tos ulls.

Te demano, en realitat,
Que no 'm miris fit á fit;
Perque, sino, tot seguit
Perdo la tranquilitat.

¡T' ho demano per favor!
Perque, noya, quan me miras,
De foch ardentas guspiras
Sembla que abrusin mon cor.

Jo no sé lo que ho déu fer
Que m' estás captivant tant;
Puig sembla qu' ets tú lo imán
Que m' atrau igual que acer.

Un día m' van explicar
Que naix sols d' una mirada,
De amor la flama sagrada,
Y jo no vull estimar.

Creume, nena, per lo tant,
Y aparta 't del meu costat;
Perque m' han assegurat
Que 's pateix molt, estimant.

Y si me miressis tú
D' aquell modo ¿sabs? aixi...
No ho podria resistí
y fora teu de segú.

Qu' en tos ulls hi ha lo caliu
D' aqueix foch que 's diu amor,
Y, mirantse en ell, lo cor
Al moment resta captiu.

Jo veig tos ulls ab anhel
Brillá en ton rostre de neu,
Y si 'ls tancas devant meu
Sembla que s' amaga 'l cel.

Si sabs que ta mirada
No hagués de ferme cap mal,
Te diria:—¡tant se vall!
Mira 'm sols una vegada.

¿Sabs? ab carinyo sens mida:
Aixis, ¿veus?... com jo te miro.—
Pero, no; no, que deliro.
¡Aparta 'ls ulls desseguida!

Fuig, allunya 't, deixam, vés,
Perque tos ulls me fan mal.
T' ho repetesch molt formal:
¡No vull que 'm miris may mes.

FRANCESCH MARULL.

LA DONA.
SONET

Es cara la que 'ns vol tot sent casada,
pels sustos que 'l marit sovint nos dona;
es cara tant si es viuda com minyona
si un la té en un piset ben racatada;
es cara la que viu amistansada
ab l' home que 'l menjá li proporciona;
es cara quan ab un se relaciona,
pels regalos que accepta sent l' honrada;
es cara la que al vici s' abandona
demostrantnos d' amor passions ficticias,
pels resultats que donan sas caricias;
es cara sent muller dolenta ó bona,
y de tota manera si 's repara,
trobarem que la dona sempre es cara.

A. ROSSELL.

LA MEDICINA DEL PORVENIR

o no soch doctor en Medicina, ni llicenciat en ella, ni curandero, ni manescal, ni sisquera barber dels qu' aplican sangoneras; pero jo m' interesso pe 'l bè de la humanitat y si avuy que sembla haverse plantejat una nova terapèutica—quals fonaments deurém al talent del Dr. Robert Koch que no es 'l de las cabras ni 'l que va inventar lo carbó del seu apellido com créu la meva planxadora—no podia donar jo cullarada en l' assumpto, quedaria ab la convicció de que la humanitat estava perduda pera sempre.

Perduda pera sempre, si senyers. Si volen saber en qué 'm fundo, fássinme lo favor de seguir llegint fins al final.

Fins are havíam sentit á dir á mes d' un botiguer de la ciutat y amo al mateix temps d' una torreta al Putxet, quan nos hi presentavam ab algun mostuari d' articles del seu rengló: «Ay, Sr.... en aquest moment no estich per vosté.... torni demá perque are m' en vaig ab un salt á la torre á veurer com segueixen.....»

—¿Los masovers, potser?

—No senyor, no; uns taronjers que vaig empeltar de magrana l' altre día. Espero que las taronjas se 'n emportarán lo primer premi en la mes próxima Exposició d' agricultura que se celebri.

—Sí, torni demá—afegeix la botiguera,—perque 'l meu senyor, fins que vegi que 'ls taronjers están ben empeltats, no 's podrá treurer las magranas del cap. Figuris qu' ahir vam anar tots dos á comprar una pastilla de sabó, y, al preguntarnos lo perfumista de qué la volíam, va contestar: «Empeltada de magrana».

En arbres y plantas s' han portat á cap los empelts mes capritxosos. S' han empeltat: clavellinas..... de julivert, abercochs..... de pastanaga, melons..... de carbassa, (1) y..... etc., etc.; però d' aquí endavant, degut á l' esperit d' observació dels nostres sabis que 's fixan en que las grarotas no pateixen tal enfermetat que mata á l' home ó que 'ls llubarros, no tenen mal de caixal perque no 'ls han vist may ab las barras lligadas, s' empeltará també als homes de granota, de llubarro, de burro ó de qualsevol altra bestia, segons las circumstàncias.

En consecuencia se presentarán los cassos mes curiosos y 's desarrollarán las escenas més divertidas:

Trobarem, passejantse, per la Rambla, á un dels nostres íntims amichs, y en contestació á nostre afectuós saludo se posará á lladrar ab tots los primors d' un gos de remada. Mes tart sabrem que al nostre company li van inocular sang de gos per curarli una llúpia que li havia sortit al clatell.

Anirém al teatro per sentir á un tenor de fama, y á las primeras notas que llensi, sufrirém lo major desencant. La véu, lo día abans ben timbrada y dolça, s' haurá convertit en ingrata, será, en fi, la véu de la granota. Lo cambi haurá sigut produhit per una inyecció de sang d' aquest anfibí.

(1) S' en menjan molts.

Anant pe 'l carrer sentirem conversas per aquest istil:

—¿Que no ho sab, senyora Tuyas? Lo senyor Carrulla, aquell varó tant sabi y de tanta paciència que va escriurer aquell llibre, are es un verdader burro.

—¿Qué 'm diu are!

—Lo que sent. Lo van empeltar de pollí per curarli un tumor que tenia al cervell, y are ni sab llegir la cartilla y per mica que 'l fassin enfadar se posa á tirar guitzas.

Trobarem á un conegut, abans molt espléndit, que 'ns convidará á dinar al restaurant, y després permeterá que paguem lo nostre gasto y 'l seu, demostrantnos qu' es un verdader rata. No tardarem molt á saber que li van inocular sang de rata per salvarlo d' una difteria.

Aquets son los resultats mes probables dels nous procediments que sembla adoptarà la Medicina.

D' aquí á cent anys lo mon será un corral.

Lo remey será pitjor que la malaltia, perque si bè es cert que 'ns curarán mals que nosaltres patim y las bestias nó, en cambi, lo probable es que tinguem mals que no teniam y las bestias sí.

Lo sigle xx está destinat á veurer cosas estrambóticas.

—No t' estranyi que no vingués la setmana passada—dirá un promés á la seva futura—hi tingut un bròm ab totas las campanillas, y hauria fet riurer anant pe 'l carrer ab lo pegat al front.

En los diaris se trobarán noticias per l' istil:

«Lo Ministre de Foment se vá veurer impossibilitat de pronunciar lo discurs que tenia anunciat per ahir, á causa de tenir actualment la papida.»

Se créu que li ha produhit aquesta malaltia la inoculació de sang de gallina que li vá ser practica-da, per curarlo d' un mal que patia á la melsa.»

Abans d' acabar aquest articlet, suplico á tots los que 's dedican á la ciencia de curar que no vegin en ell més que 'l bon humor de qui vol fer passar cinch minuts distrets als lectors de LA TOMASA. y que, á pesar de lo dit, es tant partidari de las inoculacions que, 'l día que la Medicina estiga prou adelantada per empeltar de capitalista, será 'l primer qu' ab las llágrimas als ulls, 'ls demanará una inyecció de sang d' home de pessetas.

A. GUASCH TOMBAS.

17 Decembre 1891.

EPIGRAMAS

A un geperut que passava
uns quants tranquils fentli broma
van preguntarli:

—¿Bon home!

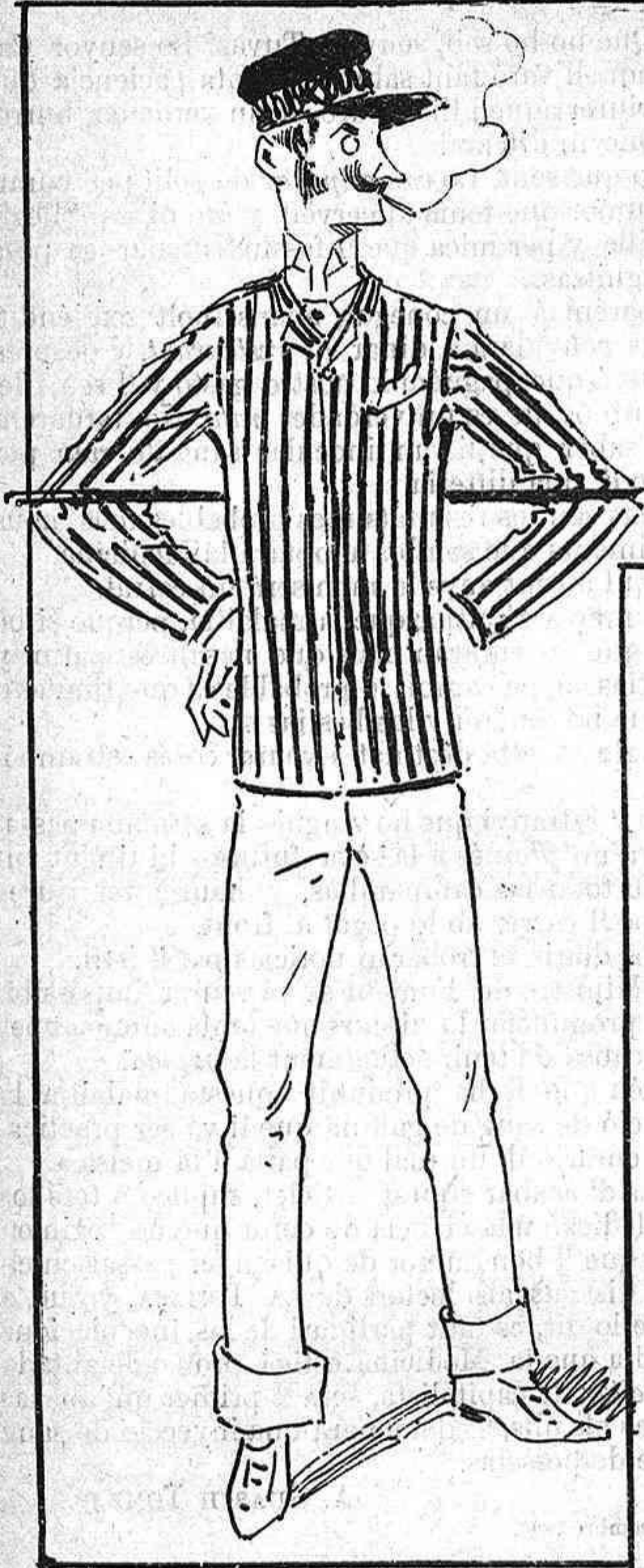
Ysop ¿en que se us semblava?...
y ell respongué—

Ysop portava
com jó, un gep á coll-y-bé
pro m' hi assemblo mes, perque
si ell las bestias feu parlar,
jo fins 'm puch alabar
de ferlas riurer també!

M. RIUSEC.

ACTUALITATS PARISIENSES

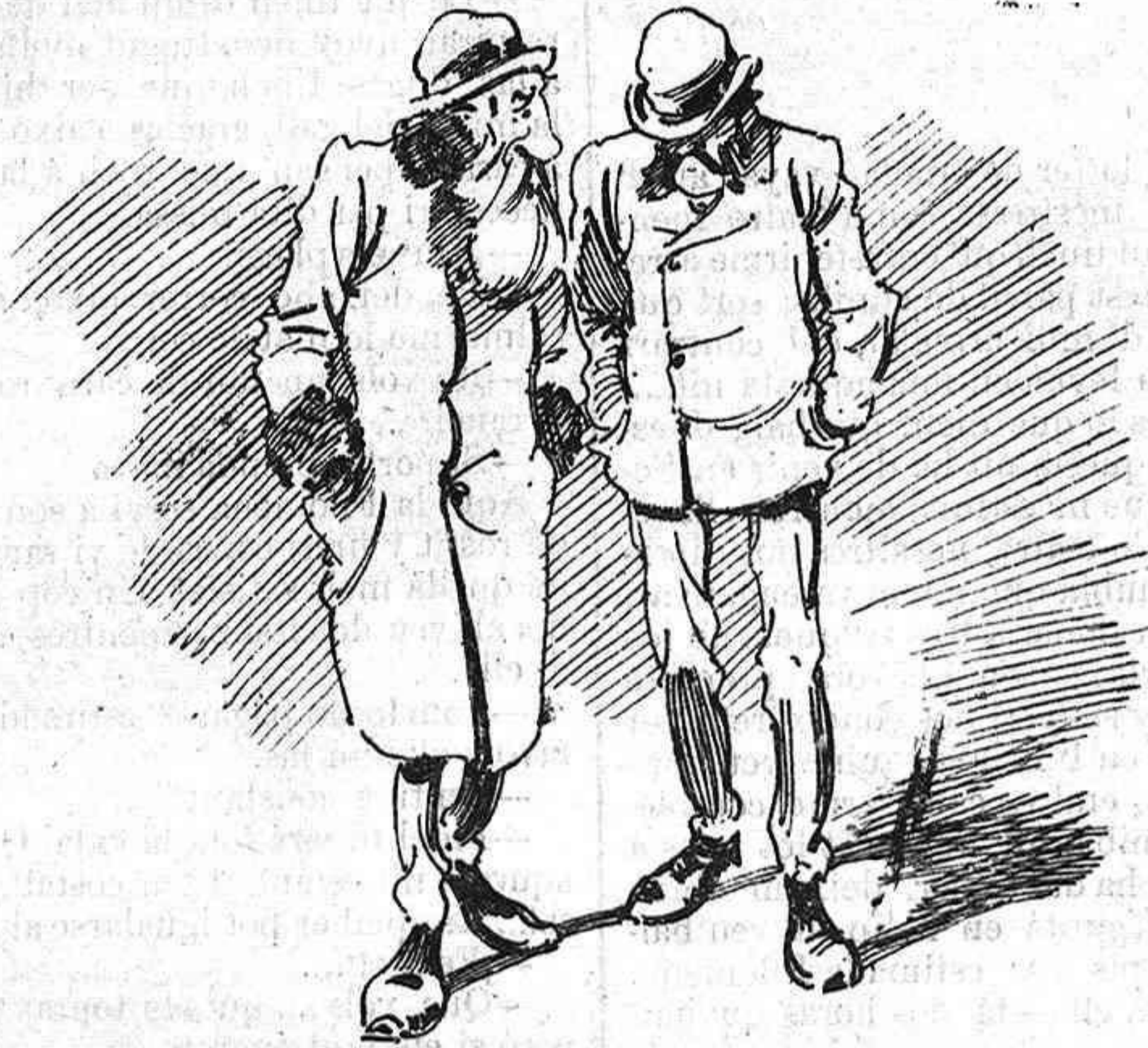
Retrato de Mr. Reed,
comprador del cap de Eyraud.

Gabriela Bompard.

FELICITACIONES

—Que las passi felissas.
—Ja ho sé lo que vosté vol; 'ls porto justos!

—Quant t' han valgut las bonas festas?
—Casi rés... nou duros... aixís ab los turróns agafessin lo cólich miserere...

NADAL

Es ben trist lo fer de criada; vaya, ara l'amo y la mestressa son á teatro mentres jo aquí tinch qu' entretenirme arreglant aquest parell de cunills; sort que tinch lo gall d' indi arreglat, del contrari no acabava la feyna en tota aquesta nit.... però.... qu' es lo que dich? que haig d' estar trista si aquesta nit ha de venir en Felip; pobre xicot, tant que m' estima; mentres ells estarán ben rapapats en lo teatro, nosaltres nos divertirem molt mes; me sembla que no 'm va enganyar, va dirme que á las déu donaria tres truquets ab los nusos dels dits á la porta, ja son á la vora, prompte sabré si es complert ¡ay senyor! nos coneixerem tot ballant una americana en l' Eslava ¡quina veu mes dolsa tenia! ¡que guapo era! va cautivar-me completament.... ¡Ay! me sembla qu' he sentit los cops á la porta, quint salt me ha dat lo cor, deixam obrir.

—¿Ja son fora?—preguntá en Felip ab veu baixa é internantse en lo pis, á sa estimada Filomena.

—Si, Felip,—contestá ella—fá dos horas qu' han marxat.

—Gracias á Deu que puch estar al teu costat sense por que se 'ns descubreixi nostre amor.

—Perqué ho dius aixó? ¡que no 'ns hem vist altres vegadas en lo carrer y no has tingut por de que 's descobris?

—Sí, aixó ja ho sé; pero aquest últim día mentres enrahonavam, no sé qui 'ns debía veurer, que al arribar á casa lo pare vá donarme una série de repressions, jo vaig fer lo desentés, sort d' aixó, del contrari, no se que haguera resultat.

—Tens rahó ¿pero á casa teva no volen que festegis?

—De cap manera. Lo pare de totas passadas vol que siga capellá, jo li dich que no soch bo per seguir aquesta santa carrera, pero ell vol ser tossut, ara m' ha fet ser sagristá de una iglesia qu' ell hi vá molt sovint, te dich que n' hi ha un tip; jo per acontentarlo l' he cregut, pero lo qu' es de capellá no 'n seré, t' estimo á tú y no pararé hasta que t' tinga per esposa.

—¡Ay, Felip, quant ditxosa seré lo día que 'ns unim!

—Y jo també! Que ditxós!.... Escolta, ¡la teva senyora sembla, que ve molt á la iglesia que jo hi faig de sagristá.

—Es molt religiosa.

—¡Y tall!

—¿Qué vols dir?

—Que no es tan com tú 't pensas; aquest día va regalarme quatre rals per portar una carteta á un senyor que ve á confessarse cada setmana tres vegadas. Aquest senyor es conegut del pare, y com que ta senyora ha vist que jo ab lo tal senyor hi tenia franquesa, se ha valgut de mi per entregarli la carta.

—¡Ay si 'l seu marit ho sapigués, tan gelós qu' es!

—No hi ha por d' aixó, tú no digas res, puig si 's

descobris l' enredo perdría la ganga de las propinas, sols per aixó m' agrada ser sagristá.

—Que 'n tens d' astucia...

—Lo que tinch es un mal de cor que no 'm deixa respirar; avuy hem tingut molta feyna en la iglesia; á las dugas tinch que ser 'hi per que s' ha de dir la missa del gall, gracias á aixó he pogut venir aquí; á casa 's pensan que soch á la iglesia á arreglar lo necessari per dita missa.

—¿Qu' ets plaga!

—Bé, deixaho correr aixó, mira si tens algo per calmarme lo mal de cor.

—¿Si vols un tall de carn rostida y algun got de vi ranci?...

—Si porta, prenda meva.

Aquí la Filomena serví á son estimat un bon tall de rostit y unas copas de vi ranci, de lo que 'l xicot ne quedá molt satisfet. Un cop hagué acabat exclamá ab veu dolcíssima mentres acariciava la galteta d' ella.

—Com te ho pagaré? estimada Filomena, aquets favors que 'm fas.

—Sentme constant.

—Fidel te seré tota la vida. Que ditxós me conto aquesta nit estant al teu costat!... no sé que 'm pasas!... cap plaher pot igualarse al méu....

—¡Felipet!....

—Que vols.... qu' ets tonta.... si tú volguessis.... pero si ets tant ingrata....

—¡Ingrata!.... ¿De qué?

—¿De qué?... y te atreveixes á preguntarmho quan sabs que sempre 't dich lo mateix.

Baixá 'l cap l' hermosa Filomena, encenentseli una rosella en cada galta; allavors l' enamorat Felip feu de las sévas aprofitant aquella turbació de sa estimada, però.... funest desenllás, sonaren dos forts cops de timbre en la porta que deixaren confusos y perturbats als dos aymants. ¿A quin recurs millor podia apelar en Felip per escaparse? Cap; lo unich que feu va ser, amagarse ab lo major silenci sota lo catre de la Filomena.

Aquesta ab tota la lleugeresa possible va córrer á obrir la porta y... entraren los amos, ella no sabia com explicarse com tan prompte tornavan, però aviat ho entengué al sentir lo diálech que sostenian los senyors:

—Miréu que no podém anar en lloch que no trovém aquest insoportable senyor Maurici.

—Ja t' ho deya qu' era ell, no hi haguessim anat en aquellas butacas.

—Peró si eran las nostras, no podiam ocupar-ne cap mes.

—Bé, aixis ja ho comprench. Ell deu haver pensat, tant de luxó que gastan, van en butaca y...

—¡Calla, calla! no 'n parlém mes.

La senyora obehí al seu marit y seguidament preguntá á la criada:

—¿Filomena, ja has mort los conills?

—No, senyora; ara ho anava á fer. Com que 'l gall ja está arreglat, no hi estaré gayre ab los conills.

—Bueno, cuyta perque demá tenim convidats. Vejam, deixam sospesar aquest conill. ¡Mare de Deu! y quin pes ¡ay! ara se m' ha escapat ¡Agáfal Joseph!

—¡Oh, sí! digué lo senyor Joseph, se ha ficat dintre lo cuarto de la Filomena y 'ns costará bastant agafarlo. Porta 'l llum, Filomena, vejám sil' agafarém.

La pobra criada, portá 'l llum, tremolant com la fulla al arbre, un cop s' hi va veurer lo senyor Joseph, dirigí sas miradas sota 'l catre y exclamá: ¡Calla, ja 'l veig! y tot seguit doná un ferm cop de bastó sota 'l catre, lo pobre Felip doná un ay agudíssim; la bastonada havia anat a parar en lo clatell del enamorat que vejentse en apuro tal, ab crits de llástima, sense moures de sota 'l catre demaná perdó.

Tots quedáren assustats menos la criada que sense esperar, los hi explicá tot lo que havia passat.

La senyora al saber qu' era 'l sagristá que alguns favors l' hi havia fet, aplacá la ira del seu marit y feu sortir al desgraciat jove de sota 'l catre que

prompte conegué que l' exercir la santa missió de sagristá lo lliurava de una descomunal pallissa.

Va dar mil gracias als senyors y una tendra mirada a la Filomena y marxá benehint aquells resultats puig mes mals podian ser.

Al arribar al tèmple, al cap de cinch minuts, arribá son pare, lo jove Felip al véurel pensá lo següent:

—Millor que m' hagin turbat los amors, puig del contrari lo pare no me haguera trobat aquí, y comprenent que l' ha ia enganayat me donava una llisada que ¡jal, ¡jal! Té rahó alló que 's diu: «No hi ha mal que per bé no vinga».

H. ZUMAYA.

L' almanach de LA TOMASA

SONET

A la sí ha sortit. Ja es arribada
l' hora del *Almanach* tan desitjat,
y es sens dapté dels que s' han publicat
preu per preu, qui la palma te guanyada.

Conté *Sonets*, també alguna *Humorada*:
Quentos, *Cantars*; *Dibuixos*, un remat;
y de 'l modo qu' está col·leccionat,
fa més goig que una noya engalanada.

Es degut tot a firmas de valia
te una cuberta al cromo, molt bufona,
donantli aixó, un valor que may tindria.

Dit en pochots mots: Es una obreta bona.
Vejam si 'l Director, qualsevol día,
per fer la propaganda, un duro 'm dona.

S. FÁBREGAS CASANOVAS.

LO QUE DIU UN CAPÓ.

SONET.

—¿Que som en aquest mon?.. res; uns quants mesos
de vida sols tenim que com un llamp
passém en companyia de virám
mantinguts en la *llar* d' alguns pagesos.

Allá tots la passém com uns burgesos
tan sols hem de pensá ab non, caca y mam;
¡que 'n fora de bonich lo nostre *ram*
si visquessim mes anys! ¡ni los marquesos!

Mes ¡ay! es aquest mon un gran traydor;
quan un be está de veu, y sá y robust,
l' *embarcan* allavors cap a ciutat;
mes no per contractarlo de tenor
sino pel *gust* de darnos un disgust...
¡morí en mans de una raspa degollat!

J. ASMARATS.

Lo dia de Nadal.

VAIG a explicar als meus lectors, un fet que 'm va passar lo dia de Nadal de l' any passat, que per lo raro, es digne de contarse.

Quan va morir lo meu germá, qu' al Cel siga, vá deixá una munió de deutes, que feya pó de pensarhi; y per consegüent sempre 'm veyia la casa invadida, per gossos de presa ó sigan acreedors, que 'm deixavan aturdida, ab las sevas exclamacions.

El mes impertinent de tots, era don Sebastiá, sastre del difunt; que veyent que de bonas en bonas no podia tréuren res, va determinar embargarme els mobles y figurintse com se quedaria, quan va trovarse qu' un altre, ja li havia passat al devant: treyent foch pe'ls caixals, va dirme:—Miri, senyora, are s' acosta Nadal, y encare que no siga més que per valor d' un duro, jo li juro que me 'l cobraré».—Vá-reig quedarme cavilant qué podria cobrarse lo dia de Nadal, y veyent que no podia atinarhi, vaig deixarho correr y el cap d'un rato ja no'm recordava d' ell, ni de la seva estampa. Va arribar la vigilia de la festa y en tot casa no més hi havian quatre rals justos; vaig cridar a la Tuyas, qu' es una minyona que per mí daria la vida, y li digué:—Mira noya, tinch una pesseta, y ja comprendrás que ab aquesta cantitat, no podem comprar gall ni tot lo que li requereix;

reix; ab aixó, comprarás una lliura de mongetas y dugas arengadas, y 'ns farém lo pensament que menjém un pollastre. Efectivament, l' endemá a las dotze portá la plata a taula, y ab un plat els dos pollastres de nou sistema; y quan anávam a menjar la primera forquillada, trúcan a la porta, la Tuyas va anar a obrí, entrá don Sebastiá com una bomba, dihent:—Senyora, ja que no li vaig pogué embargar res, li vinch a embargar lo gall, puig ja li vaig dir, que no ho volia perdre tot.—Sí senyó, sí, li vaig dir jo, somrient ab molta flema, precisament arriba a punt; aquí en té dos que ja se 'ls pot emportar. Aixís que don Sebastiá vegé las arengadas, es va tornar tot groch y va dirme:—¿Aquet es lo gall que menjan?—Sí senyó, encare gracias, d' altres ni ha de pitxós. Don Sebastiá'm va mirar ab molta compassió y sortí de casa rodolantli per sas galtas una llágrima.

Al cap de mitj' hora trúcan y era la minyona de Don Sebastiá ab un gall com una torra, y una carta que deya aixís:

«Senyora, apesar del meu carácter brusco tinch molt bon cor; als meus dependents los hi dono cada any dobla mensualitat perquè pugan celebrar Nadal, aixís es que 'm faré el cárrech qu' aquest any hi tingué un dependent més y li envio 'l recibo de la factura; estém en paus. Lo gall li regala la meva senyora, que s' ha impresionat molt, al explicarli jo la resignació de vosté.»

¿Veritat que val la pena de no menjar gall, y fer que 'ls acreedors ho sápigam?

JULIA ESTRADA DE SOLER.

LA TOMASA

ART MODERN

AB

Ahir se buscavan veus,
y art per fer bonas damas;
avuy unas grossas camas
à damunt d' uns petits peus.

NADAL

- M' he gastat un capital
y no crech qu' ab aixó acabi:
es una ganga 'l ser avi
en quan arriba Nadall!

NOSTRE RETRATO

Lo que avuy adorna la nostra Galeria es lo de la Srta. D.ª Rosita de la Plata, reconeguda per sos treballs equestres com una de las primeras artistas.

Debutá á la edat de 8 anys en lo Circo de la Plassa de Catalunya ab aquellas pantomimas *Aladino ó la lámpara maravillosa* etc., y ja allavors demostrá las pasmosas qualitats artísticas que avuy la fan recomenable y objecte dels mes entussiastas aplausos.

L' art y la bellesa s' han encarnat en la persona de la jova y aventatjada senyoreta de la Plata.

Teatros

ROMEA

S' ha reproduhit en la present temporada la xispejanta comedia *De Nadal á Sant Esteve* que obtingué sols un regular desempenyo per la falta de condicions cómicas en alguns artistas.

Dilluns passat ab un ple feu son benefici la primera actriu D.ª Mercés Abella que posá en escena 'l drama *Maria Antonieta*, distingintse en la execució la beneficiada junt ab los Srs. Borrás, Capdevila, Martí y la nena Blanca.

Pera dilluns, día d' ignocents, s' anuncian las humoradas: *Lo teatro per dins* y *La peste de Tartaria* pera quals funcions, segons diuhen los cartells, ha sigut contractat un primer actor xino.

Com la questió es riurer, aquell día tot passa.

NOVEDATS

La querida legitima, ha sigut l' estreno de la setmana la qual obtingué un notable exit havent sigut son autor cridat á las taulas ab insistencia.

L' execució res deixá que desitjar, lluhint las artistas magnífichs trajos en l' acte del ball.

La Sra. Palá va treurer un rich vestit de vellut negre ab adornos de blonda y plumas blancas que feya un grandió efecto.

Las pessas d' exit de la setmana han sigut la tan coneguda *Aucells de paper*, del nostre Director y *La Sala d' espera* del Sr. Guimerá.

Per aquestas festas 's preparan magnífichs funcions.

Per lo día dels ignocents, 's parla del estreno d' una comedia castellana en dos actes del festiu escriptor D. Albert Llanas titulada *Del limbo al Cielo*, que diuhen que va tan be; de *La Malvasia de Sitges*, desempeyant lo paper de Pauhet la Sra Parreño y *De la lluna*, viatge en globo del nostre Director, en lo qual s' hi elevará un personatge molt conegut á Barcelona.

Proximament se posará en escena *L' última pena*, de Ubach y Vinyeta.

Dintre dos ó tres días darán principilos ensajos del drama sacro en 6 actes y en vers *Magdalena*, escrit expresament per aquest teatro.

TÍVOLI

En la preciosa sarzueleta de Lecoq: *El corazón y la mano* que feya alguns anys que permaneixia enterrada per nostras companyias líricas á pesar de ser una de las mes inspiradas de dit mestre, hi ha obtingut aplausos la senyora Valdealde y los senyors Constantí y Sigler.

Molt aplaudida ha sigut la *troupe Ancillotti* composta de deu personas sobressortint entre ells Mr. Ugo que demostrá en lo *bicicle* ser una especialitat.

CATALUNYA

Sense tenir un argument de la *pinxeria* madrilenya, ni ser picaresch y de mal gust, que tant abunda en las obras modernas, s' han celebrat los xistes y escenas de la sarzuela ultimament estrenada titulada: *La leyenda del monge*.

La música notabilíssima com filla del mestre Chapí. Llástima que no sigui la més adequada pera aquest género de obras lleugeras.

Se feu repetir l' *aria-leyenda* y un *duo* originalíssim si-guent molt aplaudits en lo trascurs de la representació la senyora Folgado y los senyors Bosch y Palmadó.

Pera lo dimecres estava anunciat l' estreno de: *Las manzanas del vecino* altra sarzuela que la Empresa n' ha lograt la primacia de representació en Barcelona.

CALVO VICO

Ab l' estreno de un drama y una pessa 's publicá 'l cartel, en aquest teatro pera la funció del diumenge passat á la nit, qual drama debía estrenarse 'l dissapte y que á causa del mal temps va sorprenders.

Los irresponsables se titula 'l drama, original del escriptor madrileny D. Joaquím Dicenta. La versificació no deixa res que desitjar perque te correcció y armonía, pero l' argument es poch interesant, al mateix temps fals del tot y agafat pels cabells.

Sembla estrany que en lo teatro modern castellá imperi tant lo inverossimil, sobretot en infinitat d' obras de Echegaray que sols se poden sentir per las valentas imatges que ostentan, descritas ab fácils y sonoras tiradas de versos que despertan en l' espectador, esclau d' unas armoniosas quartetas ó quintillas, l' entussiasme en las máns. Lo públich que concorra á las funcions d' Echegaray ó á las de las mateixa escola no aplaudeix una obra dramática d' argument sólit, sino un tractat de filosofia ó un aplech de pensaments posats en ratllas curtas.

Los irresponsables te trossos y reminiscencias de molts dramas, perque avuy casi 's tallan ab un mateix patró; un marit enganyat que mata al seductor; una deshonra; un que siguent culpable sembla que no ho es... etc., etc.

Dihém que te trossos de molts obras perque en alguns moments nos semblá veurer *Dos fanatismos*, en altres *El gran galeoto* y sobre tot te un final bastant parecut al *Felipe Derblay*; també hi ha una dona que abraça al seu amant en lo moment que un tiro dirigit á ell... naturalment toca á ella deixantla morta, y heus aquí un final d' *efecte* dintre aqueixa escola.

Passant á la execució que 'ns dispensi el senyor Cuevas, pero debem ferli avinent que no s' esforsi tant en volguer imitar al malaguanyat Rafel Calvo, perque lo que logra ab aixó es posarse en ridícul. En Calvo vá morir y no l' han ressucitat com molts se pensan.

Las parts restants de la companyia que secundaren al senyor Calvo... dich al senyor Cuevas, van demostrar que no habían estudiat gayre 'ls seus *cautals*.

Del estreno de la pessa, ó millor diriam, saynete, titulada *En perpétua ugonia* en dirém que hi ha alguna coseta escrita ab gràcia.....

pero que tot lo demás
no 'ns acaba de fé 'l pes;
y ab pochots mots aquí 'ls esplico
la funció de Calvo-Vico.

CIRCO EQUESTRE

De passatemps deuria titularse: *Le carnaval sur la glace* que are s' ha ressucitat ab molt agrado de la concurrencia per la magnificencia ab que ha sigut presentada, tant pels trajos, com pel decorat y demás accessoris necessaris en tota obra d' espetacle.

Acertada trobém la reproducció ja que ab lo luxo ab que la ha presentada la Empresa creyem que logrará veurer verdaders plens en las próximas festas de Nadal.

En las sessions de patinadors se distingiren los germans Secchi per la habilitat y maestría que demostraren tenir en l' art del *Skatink Rink*.

També s' aplaudí la *quadrille* de patinadors polacos y los *can-fans* cómichs y groteschs.

UN CÓMICH RETIRAT.

¡FESTAS!

—Y donchs, mosso, qu' hem de fé?
tant cridar ja m' amohina.

—Es que si no hi ha propina,
no 's cansi no 'l serviré.

AVIS

Ab lo present número doném fi a la preciosa novela *Isabel de Galcerán* de lo reputat novel·lista en Narcís Oller, seguint á continuació una sèrie de "quadrets del natural" escullits de lo mes notable que ha fet lo xispejant prosista en Emili Vilanova.

■ Diu que en las inmediacions de Fenti s' ha trovat lo quadern de vitàcora del gran Colón, perdut en una gran tempestat que van sufrir las naus del il·lustre navegant durant la travessia de roton.

Si es broma, puede pasar,
màs à tal punto llevada,
tan sols deu se una aixecada
de camisa... ¡regular!

Un particular prestamista d' Amsterdam ha citat *nada* menos que al Emperador de Turquia, per falta d' interessos d' un emprèstit particular del Emperador de la *Porta*. Com no hi va compareixer, lo moro ha sigut condemnat en rebeldia.

Y ara... qué li farán?
¿Un nús á la cúa?

A un subjecte que havia comprat un gall d' indi bó y sá, en lo Parque, al ser en lo carrer de Fernando va notar que duya un cadáver inanimat; per lo que no podia tornar en sí de la seva sorpresa.

A la quenta aquella mort va causar-la la nostalgia del corral.

Prou va se d' anyorar á la dona.

Lo dillúns en lo carrer del Carme va haberhi un xibarri. A la cuenta va ser qu' un va anar á donar las bonas festas, y dantli una pesseta dolenta ell ne vá tornar mitxa de bona. Ja veurán, no tot han de ser ganàncias.

Es extraordinari lo menos que 's recauda á Madrit en concepte de consúms.

Si no sapiguessim del cert que tenim govern conservador, diriam que hi ha, no la mare dels ous, sino 'l pare.

Es á dir el *huevero*.
Pero ara fóra pecat pensar mal.
Vol callar!

L' apreciable primer actor del Teatro Catalá, D. Lleó Fontova, segueix impossibilitat de poderse presentar en escena efecte de la malaltia que l' aqueixa.

Desitjem l' alivio.

A pesar del fret horrorós que fa aquestos días á París, desde bon matí los *fills de la patrie*, ja s' esperan per assistir á la causa Eyraud.

S' veu que 'l *sentiment* de la curiositat te gran desarrollo entre los nostres vehins.

Amich Andreu:

Lo seu *argument per un melodrama* ha tingut molt exit y si feya la obra y la posava en escena obtindria un triunfo. De tots modos lo felicitem.

'S fan grans elogis del unísono de violins que pera la apertura del segon quadro del quart acte de *Magdalena* ha escrit lo llorejat mestre don Eussebi Bosch.

Ja comensém á felicitar al autor premiat del himne á la Exposició.

En lo número de la setmana passada per causa involuntaria sortí á una part de tiratje l' olvit de ser cópia fotogràfica dels senyors Audouard y Companyia, lo preciós retrato del eminent mestre Mascheroni que publicarem en la primera plana.

Felicitem á nostre amich de Girona, en Ciriach Marull, per la oportuna idea que ha tingut en las xispejantas felicitacions de Nadal que ha repartit á tots sos clients.

Sabém que un conegut autor dramátich castellá está ultimant un apropósit en dos actes que portará per títol: «*Dr. Koch.*»

Ahír al mati, quan encara ni á Madrit sabían lo resultat de la rifa de Nadal, en certas impremtas ja s' imprimian unas fullas plenas de números imaginarijs que tothom, ab l' afany de saber si li havia tocat la grossa, comprava desseguida, sense pensar ab lo senyor tarugo.

Es 'l negoci que cad' any explotan los que tenen ganas de menjá 'l gall á la salut dels mansos.

Y á Barcelona la grossa no ha tocat á ningú... es dir, si; á un nen que tinch jo, y mama de nit y de dia com un desesperat.

MEDALLA GALLESCA

CARA.

Engabiat entre companys
va arribar aquí del Moro
un gall grassó com un toro
després de penas y afanys.

No preveya 'ls desenganys
qu' aquí 'l pobre trobaria,
y estarrufat d' alegria
al costat d' alguna polla,
ell era 'l rey de la colla
qu' en l' Esplanada hi havia.

CREU.

Prest un senyor s' en adona,
l' agafa, 'l mira, 'l sospessa,
veu qu' es una bona pessa
y cinch duros del gall dona,

A casa 'l dú la minyona,
lo matan y en fan molts trossos
entre xichs, mitjans y grossos,
y lo día de Nadal
tots fan festa general
rosegantli fins los ossos.

M. GARDÓ FERRER.

Repichs

Sembla que l' article *Un estreno*, que forma part del text del nostre almanach, ha picat á algú; gratí gratí, senyor D' llongas, que aixís compendrà si poden estar gayre contents aquells á qui vosté fa pessigollas.

Qui no vol pols, no 'n tira grapats.

Diu l' *Imparcial*, que may s' havia vist tan escandol en eleccions com en las d' ara.

Sí, senyor sí, es que no se 'n recorda.

Lo que te qu' ara ab lo sufragi la porqueria surt més.

Que no 's recorda de la porra?

VENDA

Safrá marca "Baylarina".

Se 'n trovará de varios colors en lo Circo Equestre durant *Le carnaval sur le glace*.

MA ESPERANSA.

Lo que fa dolsa ma vida
lo que encar me fa alentá
es l' esperansa benehida
que ni un moment puch deixá.

Sens ella mon plor sería
etern com nit del Avern
y mon cor s' assecaría
de tan plor, que fora etern.

Lo que á voltas enmatzina
de mon cervell la il-lusió
es la idea que m' esbrina
lo meu cor ab ma passió.

Es la idea que no 's cansa
de bategar dintre 'l cor
de que al mon no hi ha esperansa;
¡si aixís fos hauría mort!

Ma esperansa may me deixa
¿mes que espero ab tant anhel?
¿per qué llenso amarga queixa
si lo meu destí es crudel?

Si á la fi vè la bonansa
benehida aquesta fi...
mal compleixi ma esperansa
un' hora abans de morí.

Es mil voltas preferible
que lluytar ab lo insegú
y á ningú ma sórt terrible
compadeix... oh, no, á ningú.

Es que al mon hi ha cors de gebra
que no escaldan los meus plors,
es que avuy tothom te febre
de matar los pobres cors.

No hi ha amor, sols hi ha falsía
sols hi ha enveja, no amistat;
si ma esperansa fugía
malehit lo mon ingrat.

J. AYNÉ RABELL.

BIBLIOGRAFÍA

La acreditada revista *La Ilustració Catalana* s' ha servit remetre 's un exemplar de lo primer volúm de *La febre d' or*, última novela que ha sortit de la fecunda ploma del primer de nostres novelistas, en Narcís Oller.

En aquesta obra, fa son autor, una vigorosa pintura de la gent que mes caracterisá la Borsa de Barcelona durant lo memorable període de 1880 á 1883, aixís com de l' influencia social que tingué per aquesta ciutat aquella *febre d' or*, condensant en la dramática historia d' una familia tot lo joch de passions que despertá aquella lluyta desesperada per lo diner, totas las angunias, dolors y misérias qu' ab sí portá aquell *Crach* de trista é inolvidable recordansa.

Dita obra luxosament impresa en bon paper y tipos nous, se ven á 3 pesetas en las principals llibrerías.

Lo recomanem á tots los ayments de la literatura de nostra regió.

ESCENA MUDA

L' espantosa soletat
va regnant; la nit callada,
puig sols se sent la pausada
martxa d' algun escarbat.
Lo cel está esparverat
á jutjar per sa negró...
de sobte, s' obra un balcó
promovent fréstech burgít,
y un ser molt lletj y petit
treu lo nás... ¡espectació!

Inspecciona lo carré,
y lluytánt ab varis fins,
los seus pensaments Cains
no 'l deixan resoldre ré;
per últim de fort rapé
pren un polvet y .. s' estira,
lo carrer mira y remira
y en aquest crítich moment
vol resoldre 'l pensament:
¡si s' hi tira ó no s' hi tira!

Poch á poch distint color
invadeix son rostre estrany
y ab indescriptible afany,
rublert de mortal temor
fuig del balcó, com si horror
tingués d' estarse á n' allí...
busca per tot á desdís...
la boca ab aygua remulla,
cavila un poch... 's despulla...
apaga 'l llum y... ¡á dormí!

J. IGLESIAS GUIZARD.

Suscripció pera aliviar al popular y fecundo quant desgraciat poeta en Joseph M.ª Colodosa.

	Pesetas.
Suma anterior.	37'25
Albert Olivella..	0'25
Joan Parés.	0'25
María Olivella..	0'25
Cárme Blasco.	0'25
Estrella Blasco..	0'25
Joan Carcassó.	0'25
Melitón González..	6'25
Pep Martra.	1'
Marcos Camps, de Tarrasa.	1'
Alejandro Cardunets.	1'
TOTAL.	48'00

Segueix rebentse donatius, en la Redacció y Administració de LA TOMASA, carrer de Sant Ramón, 5.

Los amichs que de fora Barcelona desitjin contribuirhi poden remetre son import en sellos ó documents de fácil cobro.

VIRAM

—Sabs Marieta que si fossis pollastre no 'n. darian cap diner.

SECCIÓ DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

Es aliment la primera
y una vocal la segona:
la tercera musical
y la Total nom de dona.

J. TROMPETA.

II.

Ma estimada hu-dos Dos-tres
y lo seu cosí Marsal
se 'n anaren á Total
á passar tot aquest mes.

M. EMULAP.

TRENCA - CAPS

D. Francisco Vallés,
Tiana.

Formar ab aquestas lletas deguda-
ment combinadas lo títol d' una pessa
catalana.

EMILIA LA CUNILLETS.

ENDEVINALLA

Me té la pedra,—també la dona,
no 'm té lo mico—pró sí la mona.
Lector: si encare—no la endevinas
ó be ets un burro—ó be no atinas

F. CARRERAS P.

SINONIMIA

D. Pere Tot que á Tot viu,
ab D.ª Ignés Villardell
(dona tant ximple com ell)
va casarse l' altre estiu.

ESPANTA-LLOPS.

LOGOGRIFO NUMERIC

- 1—Consonant.
- 4 5—Article.
- 6 5 4—Astre.
- 3 5 6 2—Nom de dona.
- 3 5 1 2 6—Á montanya n' hi ha.
- 1 2 3 4 5 6—Nom d' home.
- 4 5 3, 1 2—Població.
- 6 5 4 2—A las botinas n' hi ha.
- 3 2 4—Moneda corrent.
- 4 2—Article.
- 5—Vocal.
- 5 3—Mineral.
- 6 2 4— »
- 1 5 4 6—Molts ne menjan
- 1 2 3 5 4—Açellido.
- 6 5 1 2—'Ls arbres ne tenen.
- 1 5 6—Part de la persona.
- 1 2—Una lletra.
- 4—Consonant.

ENRICH RUTLLA

SOLUCIONS

A LO INSERTAT EN LO NÚMERO ANTERIOR

Xarada I.—Ca-mi-sa.

» II.—Te-re-sa.

Enigma.—M o r e l l

M o n g a y

M e N é c u

M i e R a s

M a s n O u

M a y a l S

Anagrama.—P a r t e - P e t r a .

Trenca-caps.—La estàtua del amor.

Logogrifo numéric.—P o r t a d o r a s .

Geroglífich.—T r e s p e s s e l a s s o n t r e s -

c e n t s c é n t i m s .

LA TOMASA

PERIÓDIC FESTIU, IL·LUSTRAT Y LITERARI

Preus de subscripció:

Espanya y Portugal, trimestre. . . . . 1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico id. . . . . 2 " "
Extranger id. . . . . 2'50 " "

NOTA—Tota reclamació podrà diri-
gir-se á la Administració y Redacció del
periódich. carrer de Sant Ramón, n.º 5.
LITOGRAFIA DE RIBERA Y ESTANY.

La Barcelonessa, S. Ramón, 5.—Barça